

Posnina plačana v gotovini.

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V
LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravišništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: O pravni izobrazbi kmeta. — Izboljšanje domačega semenja. — Razno. — Vrtni ljubadar (zavrtlač). — Zahteve sadjarjev na kongresu sadnih producentov in trgovcev v Mariboru. — Izgledi vinske letine. — Trtna bledica ali kloroza. — Kako ravnamo s po toči poškodovanimi vinogradi. — Obnova vinogradov na Dolenjskem in v Beli Krajini. — Razno. — Kako in kolikero je obremenjen gozd? — Trčanje medu. — Važno za čebelarje. — Čemu uvajamo poglavje o zdravstvu v „Kmetovalca“? Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Razno. — Pri-
loga: Vnovčevalec.

Rabljene mlatilnice

še dobro ohranjene zelo poceni naproday pri Anton Kremžar, St. Vid n/Ljubljano. 94

Plemenske krave in telice

montafonske pasme z ročevnikom ima na prodaj: Josip Le-
naričič, Verd, pošta Vrhnika. 89

Nič ji ne pomaga,

če se še bolj drži in skriva — umazanost v perilu. Bela in
gosta pena Zlatorog-ovega mila jo gotovo naide, raztopi in
odplavi. Zato vse vpitje nič ne pomaga: Kdor hoče poceni
prati in imeti belo in duhteče perilo, mora prati z **Zlato-**
rogom! V Zlatorogu tiči vsa tajna in umetnost imeti snežno
belo in trdno perilo. Gospa, poskusite tudi Vi prati z **Zla-**
torog-ovim milom in kmalu boste nerazdružljiva prijatelja.
Zlatorog-ovo milo je res dobro in — domače. Zato zahte-
vajte pri svojem trgovcu vedno izrecno **le Zlatorog-ovo milo!** 91

Ekonom

34 let star, z mnogoletno prakso, verziran v vseh panogah
kmetijstva, posebno v živinoreji, poljedelstvu in zelenjadar-
stvu išče mesta klerkoli. Cenjene ponudbe na upravo **Kme-**
tovalca pod **Ekonom** štev. 84. 84

Veleposestvo na prodaj!

Veleposestvo, obsegajoče 150 oralov zemlje s sedmimi kme-
tijami, v zelo dobrem stanju, s 30 za tulce opremljenimi
sobami, z moderno urejenim gospodarstvom in opremljenim
z modernimi poljedelskimi stroji se ugodno prodaja. Lega med
Bellakom in Vrbskim jezerom. Glede plačilnih pogojev in
cene se je obrniti na **Hranilnico in posojilnico v Podravljah,**
p. Föderlach (Österreich). 88

Rabljeno slamoreznico

na motorni pogon, v dobrem stanju se kupi. Ponudbe pošliti
na: **Uprava Kmetovalca v Ljubljani, Novi trg 3, pod štev. 90.** 90

Nove mlatilnice

vseh vrst, močne domače izdelave, nadi po konkurenčnih
cenah Anton Kremžar, strojno podjetje, St. Vid n/Ljubljano. 95

„Jablus“

iz katerega naredite izvrsten jabolčnik, ne da rabite narav-
nega jabolčnika, po navodilu gosp. dr. I. Vošnjaka. Važno:
Zraven Jablus'ovih snovi pa tudi lahko uporabite sveže ja-
bolčne ali hruškove tropine in rabite potem polovico manj
sladkorja. Pišite po navodila na: „Jablus“, Franc Renier,
Podčetrtek. 93

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za
tako. Dopise na **Upravo „Kmetovalca“** pod št. 8. 8

Fige in brinje za žganjekuho

oddaja po najnižji ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emon-
ska cesta 2. 54

Lepa krava

simodolka, prav dobra mlekarica, je s četrtnim teletom (krasno
teličico event. tudi posamezno) naproday pri **Franc Vrtačnik,**
Vič 44 pri Ljubljani. 100

Bika

čistega simodolca, 2 leti starega, za plemo, ima na prodaj
po ugodni ceni **Ludvik Svoljšak, Svetje 8, p. Medvode.** 99

Lepega plemenskega bika

gorenjskokocikaste pasme, licenciranega v l. 1934., težkega
ca. 300 kg, dve leti starega prodaja: **Anton Klemenčič, Rovte,**
p. Podmart. 92

Mlatilnico

z dvema čistiloma in široko mlatilnico na poravnano slamo
z enim čistilcem, obe montirani na kolesih za prevažanje,
prodaja zelo poceni **Anton Kremžar, St. Vid n/Ljubljano.** 96

Junčka

(bika) zelo lepega, pravega mrodoica, sedem mesecev sta-
rega, od krave, ki je izredno dobra molznica prodaja: **Zveglar**
na **Rilniku, p. Sv. Jurij ob juž. žel.** 98

Stare železne peči

ena večja in ena manjša, ima na prodaj **Kmetijska družba v**
Ljubljani — na ozled — **Novi trg 3.** 97

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav,
detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 × 50 cm s
primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot
izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.
K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom
vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100.—.
Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi,
ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

KMETOVALEC

št. 13.—14.

V Ljubljani, 31. julija 1934.

Leto 51.

O pravni izobrazbi kmeta.

Dr. Srečko Goljar.

Človek se giblje v življenju tem lažje, čim bolj pozna vnanji svet. Lastne skušnje kot vir spoznavanja pa niso kos vsem zahtevam življenja. Navezani smo tudi na dognanje in znanje drugih.

Kmetovo življenje ima videz počasnega gibanja. Kdor obstane ob tem samem videzu, bi utegnil misliti, da enostavnost kmetovega gospodarskega življenja ne povzroča potrebe po umevanju gospodarskih pojavov. Vzporedno s tem se pojavi še druga misel, da namreč kmetu ne bi bilo potrebno poznavanje predpisov, ki na razne gospodarske pojave vežejo pravice in dolžnosti.

Gospodarski zakoni povedo kmetu, kaj in kako naj proizvaja ter na kakšen način naj svoj proizvod spravi v denar. Pravni zakoni mu povedo, kakšne posledice so zvezane z njegovo ponudbo blaga, s sprejemom ponudbe po kupcu in podobno. Zakaj vsako dejanje ima določeno posledico.

Res je, da kmet proizvaja, kolikor in kakor dopušča narava. Zato z večino svojih proizvodov stopa le v določenih obdobjih na trg. Toda vselej, kadar nastopi kot kupec, prodajalec ali menjalec, mora vedeti, kako bo svoje pravice najbolje uveljavil in kako se bo ubranil krivic. Lastna skušnja nadomešča pouk; a čim manj je lastne skušnje, postaneta tem bolj potrebna pouk in znanje drugih. Nihče ne bo zanikal, da je gospodarski pouk koristen celo tam, kjer je dovolj lastne skušnje. Zato tudi nihče ne bo zanikal, da je pravni pouk umesten zlasti tam, kjer je znanje o pravu pomanjkljivo.

Današnji časi prinašajo zaradi svoje nestalnosti in velike razgibanosti vedno nove in nove predpise. Ti predpisi sicer dostikrat ostajajo povsem neplodni, minejo nekam sami po sebi. Niso pa vsi taki. Nekateri imajo trajno pomembnost in so splošno važni. Nekatera načela so

nespremenjena že stoletje. Razvoj jim dodaja malenkostne dopolnitve ali omejitve, bistvo ostaja.

Po vsem tem lahko postavimo kot pravilo, da je kmetu pravna izobrazba potrebna. Po sprejetem načelu se moramo pa takoj povprašati, katere stvari naj bodo predmet pouka in kako naj se ta pouk poda. Predmet pouka nam pokaže krog, v katerem se kmet stalno giblje. Kmet ima svojo zemljo, družino, sosede. Je član občine, države. V vsaki skupini nastajajo zanj pravice in dolžnosti, deloma zaradi njegovih dejanj, deloma kar same po sebi. V okviru občine in države so začrtane v glavnem javne pravice in obveznosti, izven tega so zasebne. Zasebno življenje prinaša s seboj potrebo kupčevanja, prodajanja, menjavanja. Temelj prehajanja stvari iz rok v roke so pogodbe. Naj bo kmetov delokrog še tako majhen, znanje o bistvenih sestavinah pogodb mu je potrebno. Sosedski odnosi so od nekdaj sila pomembni ravno na vasi. Rodili so spore, neprijateljstvo, škode. Meja na polju in v gozdu, pota, celo lastnina so večini predmet pravnih. Podlaga jim je neznanje zakonov in na to oprto zanemarjanje v izvrševanju pravic.

Zadružne skupine zahtevajo že več gospodarskega znanja. Z večjim obsegom poslov se potreba večje pravne izobrazbe pojavi kar od sebe. In ker kmet vedno bolj stopa v ospredje kot gospodarski organizator, je potreba domačnosti v pravu zanj vse bolj vidna. Na katerokoli polje gospodarskega dela se ozremo, prav povsod zadevamo ob zakone. In v vsej tej pisani obilici pravnih pravil se giblje varno, kdor jih pozna. Z gospodarsko oslavitvijo kmeta pa se potreba takega poznavanja še ojači, ker je iskanje nasvetov pri poklicnih pravniki ali oblasteh kolikor toliko drago.

Nič manj važnosti nima za kmeta obseg in vsebina njegovih obveznosti in pravic pri javnih družbah. Vse javne družbe — občine, banovine, država — imajo v

njem, zaslonbo, za davke, za zdrav zarod, za obrambo domovine. Kmetova udeležba pri oblasti pa se manjša vsaj v istem razmerju kakor rastejo njegove obremenitve. Njegov vpliv na **setavljanje zakonov** je majhen. Zavest lastne važnosti bo kmetu prišla s poznanjem tega, kar je. Dognal bo namreč, da bo celotno zakonodajstvo moralo dobiti tudi resnično obeležje prijateljstva do kmeta. Od kmeta samega bodo morale priti zahteve po spremembi zakonov, ki se njega tičejo. Takih zahtev ne bo mogel s pridom uveljavljati, če ne bo seznanjen s položajem, kakršen je danes.

Karkoli je bilo **zboljšanega** — v kmetejstvu, v obrti, v znanosti —, je šlo isto pot. Kdor je hotel naprej, je moral staro poznati in uporabiti razum in voljo za doseg boljšega novega.

Sredstva za razširjenje pravnega znanja so: predavanja in tisk. Med Slovenci se po mnogih listih razpravlja na poljuden način o raznih pravnih vprašanjih. To razpravljanje je znak, da se narod precej zanima zanje. Nimamo pa organiziranega pouka. Vse, kar izide ali o čemur se piše, je nekako slučajnostno. Zato se tudi skoro vse porazgubi.

Če hočemo doseči splošen uspeh, torej obče razširjenje poznanja osnovnih pravnih pravil, moramo ustvariti najprej neke vrste organizacijo. Ta bo napravila načrt za delo, morala bo poiskati delavce in sredstva, ter po želji ljudstva pričeti z izdajo preprosto pisanih del. Tudi za vzdrževanje ljudskega pravnega glasila ne bi smelo manjkati volje, ker bo cela zamisel morala preživeti do uspešnega dela gotovo dobo razvoja. Tako glasilo pa bo tudi vedno sproti opozarjalo na pravne novosti. Knjižnica bi v gotovih časih prinašala obširnejše razprave z različnih pravnih področij, glasilo pa bi bilo za vsakdanje življenje.

Za lažje razumevanje in poživljenje zanimanja pa bi se morala prirejati še predavanja.

Moja želja bi bila, da bi kmetije o tem rekli kakšno besedo in pripomogli svoji pravni izobrazbi do čimprejšnjega oživetja.

Poljedelstvo in travništvo.

Izboljšanje domačega semenja.

Fr. Goričan.

Ozimni ječmen

sem pred leti opustil. Od leta do leta je bil vedno bolj snetiv. Ker pa dá ječmen prvo zrnje za prehrano in ker je strniščno korenje le velike važnosti za svinjerejo, ga sejem že zopet nekaj let, kolikor mogoče daleč proč od ječmena sosedov. Zaradi nesrečne razkopanosti zemljišč to ni ravno težko.

Kakor hitro se pokaže prva snetivost, poreže otrok ali delavka vse snetivo klasje v košarico in ga prinese domov v peč. To se opravi takoj, dokler je še snet v zrnjih. Ko se razpraši, je prepozno.

Po mlačvi očistimo vsako semensko žito na dveh strojih. Mlin na veter loči na težo, trijer pa na čistost. Če se čiščenje odlaga do setve, je navadno tedaj taka sila, da se čiščenje opusti. Če je žito videti še tako lepo, stroji še vedno izločijo precejšno množino slabega blaga. Semenski ječmen zmočimo pred setvijo z vodo ali z galico. Potem potrosimo z živim apnom toliko, da je seme suho, dobro za setev. Snetivosti nisem s tem popolnoma odpravil, pač pa sem jo zmanjšal na znosno mero. Če bi vsi sosedi porezali pravočasno vse snetivo klasje, bi se odstotek te bolezni v splošnem znižal. Snetivost se uniči z namakanjem semena v vroči vodi, kar je kmetu težko pogoditi.

Ječmen, sejan 20 septembra, smo želi 15. junija, sejan 12. oktobra pa 23. junija.

Ozimna pšenica.

Pred nekaj desetletji sem kupoval vsako leto za poskušnjo 2—5 vrst pšenice po 5 kg iz Prage, Nemčije, z Dunaja in Budimpešte. Čim sem kje čital priporočilo za kako novo vrsto, sem jo kar naročil. Nekatere so mi ugajale 2—3 leta, potem pa ne več. Angleške vrste so za naše razmere prepozno zrele. Nazadnje sem prišel do zaključka, da je domača pšenica izmed vseh še najboljša za naše razmere. Treba jo je samo izboljšati.

Vsako leto ob žetvi nabereimo toliko najlepšega klasja, da dobimo 1 kg ali več zrnja. To zrnje še preberemo in vsejemo posebej in redko. Ves ta pridelek porabimo za seme. Pred leti sem našel zelo te-

žek klas, od kraja do konca poln klasičev (19—24). Letos sem jih našel že prav veliko. V slabem letu je precej klasičev tudi praznih, drugi imajo samo po eno zrno. V dobrem letu ima klasič po 2 zrna, v prav dobrem pa celo po tri.

V revni zemlji in v slabi letini je veliko klasja s samo 3—4 klasiči. To je pač velika razlika, če dá klas samo 3 zrna ali pa 30—60 in je vzrok velike razlike v donosu v enem in drugem letu.

Ob razgonu in v njem je pšenica vedno bolj redka in slaba. Že več let posejemo razgon še enkrat in ga pognojimo z nekaj kg nitrofoskala, da se tako izenači vsa njiva. Pšenici ne gnojimo s hlevskim gnojem. Sejemo jo za močno gnojenimi okopavinami (koruza, krompir, pesa). Porabo umetnega gnojila sem zelo omejil zaradi pomanjkanja gotovine. Pšenici še gnojimo pri setvi z razklejeno kostno moko s 3 q na 1 ha.

Krompir.

Pred leti sem kupoval različne vrste krompirja po 50 kg za poskušajo. Obnesel se je edino **oneidovec**.

Ko krompir izorjemo s Sackovim izruvačem (to je izborno orodje), nabereta 2 delavki od najlepših in polnih grobov vsako leto kakih 5 q za seme. Tega sadimo posebej in služi drugo leto za seme.

To nadomešča za več let izmenjavo semena. Dobro pa je priskrbeti od časa do časa nekaj stotov krompirja za seme iz višjih slabših krajev.

Krompir je hvaležen za gnojenje s hlevskim gnojem. Da ne ljubi svežega gnoja, so poznali že naši predniki. Strniščni repi gnojimo zelo močno, drugo leto sledi še krompir. Kjer ta prostor ne zadoštuje, pognojimo določeno njivo močno in zorjemo globokeje kakor običajno že v jeseni. Da je krompir hvaležen za globoko oranje in da povrne večje stroške z obilnejšim pridelkom, mi je potrdil marsikateri savinjski kmet, rekoč: „Če bi imel dovolj vprežne živine, bi zoral za krompir vsako leto kakor za hmelj“.

Izbirajmo od domačih pridelkov najboljše za seme leto za letom in to mnogoštevilni posestniki. Novosti naj preizkušajo predvsem kmetijske šole. Kar se obnese, naj priporočajo.

* **Opomba uredništva:** Bolje je izbirati že med rastjo **lepe rastline**, jih zaznamovati in posebej

požeti. Pri tem se oziramo na zdravje rastlin, na število bilk, na razvitost klasa, na njegovo zbitost itd. Izbor rastlin je učinkovitejši od izbora klasov ali zrnja. Isto načelo velja za izbiranje krompirja in **sploh vseh rastlin**.

Razno.

Plansarski tečaj, ki bi se moral vsrčiti od 1. do 15. junija t. l., je preložen. Trajal bo od 26. avgusta do 9. septembra t. l.; tedaj bodo imeli kmetovalci več časa. Vsa pojasnila daje pristojni sreski kmet. referent.

Ponovno je odobren prispevek za zidavo 1249 m³ silosov. Ako bodo vsi prijavljenci sezidali silose, jih bo do konca t. l. okoli 4000 m³ pri okroglo 190 posestnikih. Odobren bo najbrže še prispevek za 200 m³.

Srez murskosobotski priredi v jeseni (15. okt.) sresko kmet. razstavo v Murski Soboti. Slično razstavo pripravljajo tudi v Mariboru za oba mariborsko sreza.

Kmet. ministrstvo je nakazalo 50.000 Din za nakup semena za po njivah prizadete kmetovalce celjskega sreza. Za ta denar bo nakupljeno seme pšenice za jesensko setev.

Poskusi z različnimi vrstami lanu, ki jih delajo kmet. zavodi, kažejo, da se najbolje razvija in da pričenja razmeroma pozno čvesti riški, t. j. ruski lan. Razmeroma visoka sta tudi liški in argentinski lan. Nizki, komaj 30—40 cm, sta ostali in zgodaj odvceli vrsti lanu doma iz Indije. To sta bombajski lan in jovra, ki sta, zdi se, v glavnem za seme.

Poskus na travniku in pri setvi z neoljenim apnenim dušikom je potrdil že znano delstvo, da v nekoliko večji množini potrošen dobro pomori plevelne rastline. Plevel si ne opomore in setev, oziroma trava ga zadržuje v rasti.

Poskusi z dveletno deteljno mešanico domače detelje z laško in angleško ljuljko v primeru z mešanico detelje, pasje trave, franc. pahovke in mačjega repa je pokazal, da je bolje vzeti v mešanico nekaj več vrst trave, kot pa je eno ali dve. Laška ljuljka prav rada pozebe in sploh prenaaglo izgine. V tem primeru nastanejo na deteljišču velike prazne lehe, ki jih moramo dosejati. Bolje je torej, da v mešanico vzamemo tudi nekaj franc. pahovke in mačjega repa. Vsi oni kmetovalci, ki so letos sprejeli deteljno mešanico „m“ in „n“, bodo lahko to potrdili, kajti v navedenih mešanicah so bile razen ljuljke še razne druge vrste trave. Želeti bi bilo, da o tem poročajo.

Poskusi s pridelovanjem travnega semnja kažejo, da se v dolinskih legah z bujno rasto trave more najbolje pridelovati travno seme za prodajo, če je sejano na večjih parcelah in v vrste. Posevke je treba redno pleti, oziroma okopavati.

Poskusi z vejalnikom Banat so pokazali, da skoraj popolnoma lahko nadomesti trijeer. Je pa domačega izvora in mnogo cenejši. Pri delu z njim pa odpade do $\frac{1}{3}$ žita, kar mu pa ni pripisovati v zlo, temveč v dobro. Kmetovalec naj takoj z njim prečisti toliko žita, da bo dobil zadostno količino za setev potrebnega prvovrstnega zrnja, kajti sejati se izplača le najboljše zrnje. V mlin gre kar preostane.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Vrtni lubadar (zavrtač).

Fr. K.

V 10. številu „Kmetovalca“ iz l. 1928. na strani 77. smo opisali tega nevarnega škodljivca, ki je tedaj napravil veliko škodo na mladem sadnem drevju v naših krajih. Ker je letos ta škodljivec zopet uničil na tisoče dreves, ga hočemo ponovno opisati in navesti njegovo zatiranje.

Slika 42. Vrtni lubadar ali zavrtač: 1 in 2 hrošč in ličinka, 3 prerez skozi napadeno debelce.

Vrtni lubadar (*xyleborus dispar* F.) je majhen temnorjav ali črnkast, tenkodlakavi hrošč. Samec je manjši (2 mm velik) in nekoliko drugačne postave, samica pa precej večja (3 mm dolga) ter ima grbast ovrtnik in valjast zadek. Vrtni lubadar živi izključno v lesu listnatega drevja, najraje v mladem sadnem drevju, običajno pa po gozdovih: na hrastovju, bukovju, lipi itd. Škodljivec napada tudi popolnoma zdrave veje, navadno pa se poloti slabo rastočih dreves s tem, da samica izdolbe rov v lesu okrog debela, kjer polaga jajca, iz katerih se izležejo ličinke, ki vrtajo potem po lesu navzgor in se pre-

življajo od soka, kakor tudi od glivic, ki se naselijo v rovih. Letno nastopata dva zaroda: pomladanski in poletni. Škodljivec prezimuje kot hrošč v napadenem drevju.

Tega škodljivca je silno težko zatirati. Ako je drevje napadeno, t. j. navrtano, ga sploh ni mogoče več rešiti. Navadno napada tako drevje, ki je trpelo vsled slabe oskrbe, pozebe, ali pa dotične vrste, ki ne odgovarjajo legi. Važno je tudi, da drevje obvarujemo pred tem škodljivcem na ta način, da ga namažemo v zgodnji spomladi, t. j. debela in debelejšje veje z ilovico in apnom, da mlademu drevju pognojimo in poskrbimo z uspešnimi sredstvi in sploh, da poskrbimo za dober razvoj. Prav dobro mazilo je tudi 50% raztopina drevesnega karbolineja, s katero smo namazali jeseni debela in veje. Iz sadonosnika moramo pravočasno odstraniti in sežgati vse okuženo drevje, sicer nismo temu škodljivcu kos. Mnogi priporočajo, da posadimo po sadonosnikih spomladi manjvredno sadno drevje, odnosno zabijemo v zemljo tudi hrastove kole (z drobnim koncem navzdol), kjer se potem mrčes naseli, in proti jeseni te kole odstranimo in uničimo. Druge pomoči proti temu škodljivcu ni.

Zahteve sadjarjev na kongresu sadnih producentov in trgovcev v Mariboru, dne 15. VII. 1934.

Ing. B. F.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministerstvu trgovine v Beogradu je sklical, kakor že trikrat poprej, kongres sadnih trgovcev in izvoznikov, da se pred pričetkom izvoza podajo poročila, kakšni se nam nudi izgleadi in možnosti za izvoz in da se odredijo smernice za bodoče delo. Letos se je kongres vršil v Mariboru in ker obstoji v vsej državi edino v Dravski banovini prisilno združenje sadnih izvoznikov in trgovcev, je bila organizacija kongresa poverjena temu. Do letos se teh kongresov producenti iz Dravske banovine niso udeleževali, kar jim je bilo v škodo in seveda tudi niso bili pritegnjeni k sodelovanju pri predpripravi za ta kongres. To pot pa so bili naši producenti mnogobrojno zastopani na kongresu. Pred tem so na zborovanju podružnic Kmetijske družbe in Sadjarskega društva iz mariborskih srezov, ki ga je sklicala Kmetijska družba, določili svoje stališče napram sadnim trgovcem in stavili svoje zahteve, na kak način bi se producen-

tom zagotovile dobičkanosne vnovčevalne cene. Zahteve sadjarjev in njihovo stališče je bilo podano na kongresu v sledeči načelni izjavi:

1.) Producenti vidijo važnost izvoza v tem, da se dosežejo za sadjarja dobičkanosne vnovčevalne cene. Zaradi tega odklanjajo vsako vnovčevanje izpod primerne cene, posebno če je edini namen pridobivanja tujih devic uravnovešanje naše trgovske bilance, ker se s tem oškoduje privatno in državno premoženje. Namerno znižavanje nakupnih cen naj se oblastveno prepreči ter naj se izvoz tako uravna, da se ne prenatrpa tuji trg in se s tem ne rušijo prodajne cene.

2.) V interesu producentov in sadnih trgovcev je, da se doseže s trgovci izvoznikarji vzajemno delo na stvarni in solidni (pošteni) podlagi. Tako izvozno trgovino so producenti pripravljeni podpirati na združni podlagi in nudijo izvoznikarjem vso pomoč pri nakupovanju z namenom, da se na ta način izločijo vsi nepotrebni prekupčevalci.

3.) Uvažujoč načelo, da inozemstvo dovoljuje uvozne kontingente prav za prav našim sadnim producentom z namenom, da jim kot potrošačem inozemskih industrijskih izdelkov dvigne kupno moč, pričakujemo od urada za izvoz pri ministristvu trgovine, da bo dodelil izvoznice le onim trgovcem in zadrugam, ki uživajo zaupanje producentov in izpolnjujejo vse pogoje, ki so za izvoznikarje predpisani. Zato producenti načelno odklanjamo vsako monopoliziranje izvoza v rokah kake državne ustanove ali sindikata izvoznikarjev. Če se pa izvoz z ozirom na obstoječe mednarodne trgovinske pogodbe ne more drugače urediti, je potrebno pri podelitvi izvoznih dovoljenj strogo izvajanje pravilnika in pritegnitev zastopnikov producentov, katerih upravičene zahteve naj bodo merodajne pri izbiri izvoznikarjev.

4.) Podeljevanje sezonskih kreditov izvoznikarjem bo koristno le takrat tudi za producente, ako se s tem omogoči takojšna izplačilo kupnine za prevzeto sadje. Za tako uporabo kreditov, kot tudi za popolno njihovo varnost, je izvoznik dolžan položiti primerno jamstvo.

5.) Z banovinsko odredbo se morajo določiti termini za obiranje sadja, in sicer za vsako leto in za poedine sadjarske okoliše posebej, pred katerimi se razne vrste ne smejo obirati. Trgovec, ki bi sam ali po svojih zastopnikih pregovoril sadjarja, da krši banovinsko odredbo, se mora kaznovati isto tako kot sadjar in je razen tega še dolžan sadjarju povrniti škodo, ki bi jo producent utrpel v primeru, da trgovec ne bi hotel prevzeti

nezrezela sadja, ali pa da bi ga hotel plačati po nižji ceni, kakor bi bila ista pozneje v dovoljenem času obiranja.

6.) Prosi se „Zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministristvu trgovine“, da razširi svojo informacijsko službo tudi na jabolka in hruške ter da s Kmetijsko družbo uredi stalno obveščanje producentov in trgovcev v Dravski banovini o prilikah na inozemskih trgih.

7.) Da bi se preprečilo neljube dogodke pri prevzemu sadja na nakladalnih postajah, ki sramote našo izvozno trgovino pred inozemci, se priporoča izvoznikom, da sadje prevzemajo na določenih krajih ali privatnih in združnih skladiščih, odkoder naj ga potem prepeljejo z modernimi prevoznimi sredstvi na nakladalno postajo.

Že na predkonferenci, kot tudi na kongresu samem so bile zahteve producentov iz Dravske banovine v celoti osvojene. Posebno toplo je pozdravljena pripravljenost producentov za pošteno sodelovanje z realnimi trgovci izvozniki. Zahteve producentov so bile sprejete tudi v resolucijo, katero je kongres končno odobril in naslovil na merodajna ministristva. Del zahtev producentov pa se bo skušalo rešiti z neposrednim sporazumom s predstavniki ministristev, odnosno z udruženjem izvoznikov.

Letošnji kongres je torej prvi, na katerem so sodelovali tudi naši producenti iz Dravske banovine. Z gorenjo načelno izjavo še seveda ni vse opravljeno, temveč bo potrebno še mnogo podrobnega dela, da se bodo vse zahteve producentov vsestransko upoštevale. Kmetijska družba rada prevzame tudi v bodoče zastopstvo teh želja na vseh merodajnih mestih. Vršiti pa ne bo mogla prevzete dolžnosti, ako ne bo našla zaslombe pri producentih samih in ako ji isti ne bodo prijavljali vse težave, ki jih imajo sadjarji pri vnovčevanju pridelka. Zato je važno, da se najprej sporazumejo za vzajemno delo predstavniki producentov, to je podružnice Kmetijske družbe in Sadjarskega društva v vsakem okolišu in da na skupnih sestankih premotrijo položaj na sadnem trgu ter o svojih sklepih poročajo vodstvu Kmetijske družbe. Ta poročila potrebujemo za podrobno delo že sedaj, posebno pa za prihodnji kongres, ki se bo vršil v Sarajevu in kjer moramo svoje zahteve oblikovati tudi v podrobnostih, za kar se je treba že sedaj pripravljati.

Poročilo o izgledih za vnovčevanje sadja in navodilo sadjarjem glede postopka pri pripravljanju in prodaji sadja objavljamo v „Vnovčevalcu“.

Vinarstvo in kletarstvo.**Izgledi vinske letine.**

Josip Zabavnik

Nagle in nenavadne vremenske izpremembe ne prinesejo nikoli nič dobrega. Lansko mokro in pozno leto in letošnja zgodnja pomlad s sušo sta imela zle posledice za donosnost kmetijskih pridelkov po vsem svetu. Vremenoslovci pravijo, da so temu vzrok solnčne pege in da smo v periodi teh peg, ki bo trajala do l. 1938. Slaba tolažba, toda kdo naj to ve v naprej.

Kar se vinske letine tiče, nam je znano iz starih zapiskov, da v desetletnem povprečju smemo računati samo s tremi prav dobrimi vinskimi letinami, sedem pa jih odpade na prav slabe in morda na kako dobro.

L. 1930., 1931. in 1932. smo imeli kakovostno in količinsko prav dobre vinske letine. Lanska je bila kakovostno in količinsko slaba. To je umljivo, ker se je vinska trta v predhodnih treh letih precej izčrpala, vreme pa ji lani tudi prav nič ni uga-jalo. Vemo, da se rod zasnuje v posameznih trtnih popkih že v predhodnem letu. Čim ugodnejši talni in vremenski pogoji vladajo, tem ugodnejši so izgledi za bodočo vinsko letino. Lansko leto je bilo mokrotno in pozno. Temperatura je v jeseni zgodaj padla pod ničlo. Listje je rano odpadlo. Vinska trta vsled tega ni mogla popolnoma dozoreti. Iz vseh teh okolščin smo mogli sklepati, da prihodnja vinska letina, to je letošnja, ne bo obilna.

Zaradi gospodarske stiske, ki se med drugim izraža v tem, da tudi vinogradnik nima denarja, imamo jako dosti do skrajnosti zanemarjenih vinogradov, ki od leta do leta pešajo, ker njih nega ni taka, kakor bi biti morala.

Pomanjkljivo obdelovanje in gnojenje zemlje, kakor tudi nezadostno pokončavanje boleznih in škodljivcev se pri nobeni drugi kmetijski panogi ne maščuje tako občutno kot prav pri vinogradništvu. Več-liko večina naših vinogradov je že osta-rela in prav pri teh najprej opazimo ne-povoljno nazadovanje. Vrh tega pa ima-mo še slabe vinske cene in težave pri pro-daji vina, ki osobito večjemu vinograd-niku ne dopuščajo, da bi prišel pravo-časno do potrebnega obratnega kapitala v zadostni višini.

Naši stari, pred 30—40 leti obnovljeni vinogradi, kažejo letos torej bolj slabo, ne dosti bolje nego lani. Novi nasadi, ka-terih pa ni veliko, kažejo bolje, nekateri celo prav dobro.

V posameznih krajih je vinograde več ali manj poškodovala toča; tam seveda so izgledi še slabši. Zato bi bilo popolno-ma umestno, da se po toči prizadetim nudi primerna pomoč iz javnih sredstev in se jim odpiše zemljarina z dokladami vred.

Ker starih vinskih zalog ni veliko, in kar jih je, bodo komaj zadostovale do časa, ko bo letošnje novo vino sposobno za po-trošnjo, bodo cene vinu ostale na dose-danji višini. Z ozirom na zgodnjo letino, bo grozdje letos zgodaj zrelo in bo, če ne bomo prezgodaj brali, kakovost vinskega pridelka odlična, kar vinogradnike po-polnoma opravičuje, če bodo zahtevali za svoj pridelek višjo ceno kot zadnja leta.

Potek letošnjega vremena je za raz-voj vinske trte zelo ugoden. Les se je krasno razvil, rod za prihodnje leto se bo, kakor izgleda, zasnavljal pod ugodnimi pogoji. Vsled zgodnje letine je mogoče, da bo trta v jeseni popolnoma dozorela in tako smemo upati na bogato vinsko letino vsaj l. 1935.

Trtna bledica ali kloroza.

Fr. Gombač.

Trtna bledica ni nikaka bolezen, pov-zročena po glivicah ali bakterijah, marveč je posledica nenormalnega organskega razvoja, povzročene po raznih zunanji-h vplivih. Zato navadno ne obledijo vse trte v vinogradu, marveč le nekatere in na nekaterih mestih.

Zunanji znaki bledice se pokažejo v tem, da na pomlad obledijo najprej vrši-čki, potem šele listi; trta zastane v rasti, se nekako zgrmči, prav slabo odceveti, ali se sploh osiplje. Če je ta trta že od-cvela, se grozdčki prav šibko razvijajo, ali celo odpadejo, ter tako životarijo do jeseni, ako se ji pravočasno kako ne po-maga. Trta ne dobiva namreč hrane v pravem razmerju in zato se tudi zelenilo, ki je glavni sestavni del lista, ne more za-dostno razvijati.

V tem primeru je glavni vzrok ble-dice preobilica apna v zemlji, ki ga do-tične podlage, odnosno cepljenke ne pre-nesejo. Če pa tako obledi in shira le po-

samezna trta, znači, da je poškodovana na koreninah ali na stebelu, lahko je pa tudi slabo zaraščena na cepišču in se ne more zadostno hraniti.

Ako pa prične na posameznem mestu več trt naenkrat pozneje bledeti, t. j. maja-junija, ko so že precej razvite, je kriva prevelika moča, bodisi vsled dolgotrajnega dežja ali stalne mokrote v globini, oziroma tudi če je bil vinograd v blatu obdelan in se je vrhnja zemlja močno strdila.

V poslednjem primeru se take trte same popravijo in zopet ozelenijo čim zemljo zrahljamo in bolj osušimo. V vsakem primeru pospešimo to ozelenjenje, torej tudi v prvem, z zakopom $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg železnega vitrijola (ne modre galice) okrog trte, oziroma s prilivanjem že raztopljenega železnega vitrijola. Škropljenje z železno galico (1%) tudi nekoliko pomaga, toda treba je pri tem opreznosti, da listov ne zažge. Zalivanje z gnojnico tudi znatno pomaga. Šibkim bledim trtam odstranimo vse poganjke, ki so odveč, ter pustimo le enega najmočnejšega in najpripravnjega za prihodnjeletno rez. Stalno vodo pa moramo na kak način odvesti, če ni to s prevelikimi stroški združeno; drugače je bolje vinograd na takem mestu opustiti in z drugo rastlino zasaditi.

V preapnjeni zemlji, kjer se kažejo prej navedeni znaki, moramo saditi in cepiti take ameriške podlage, ki prenesejo mnogo apna, to so Riparia x Berlandieri Kober 5 BB in Teleki 8B ali Rupestris Göthe 9.

Kako ravnamo s po toči poškodovanimi vinogradi.

Jos. Blažević.

Redkokdaj mine leto, da se ne bi pojavila toča v enem ali drugem kraju. Potrebno je v takih primerih prizadetim nuditi možnost, da se temu položaju takoj prilagode, t. j. da s primernimi ukrepi zmanjšajo nastalo škodo. Vsled tega je gotovo sedaj primeren čas, spregovoriti o ravnanju s po toči poškodovanimi vinogradi.

Po toči je najvažnejše in najnujnejše opravilo to, da z 1% bakreno apneno brozgo škropimo, ker so, kakor znano, po toči poškodovane mladike in listje občutljivejši proti peronospori. Ako nastopa v istem času grozdni sukač, pride nemogo-

škropivu 12 dkg uranin zelonila na 100 l škropiva, ali pa škropimo z 1— $1\frac{1}{2}$ % nosprasonom. Z istih razlogov je tudi posebne važnosti, da pazimo na oidij in kmalu po škropljenju trte izdatno poževlamo.

Važno je dalje pravočasno rahljanje zemlje, da se trda, skorjasta in zablatena tla prezračijo ter s tem omogočijo ugodno sodelovanje pri razvoju trte.

Da zmanjšamo škodo po toči, moramo s poškodovanimi mladikami pravilno ravnati. Merodajen je predvsem čas poškodbe in jakost toče.

Trsje, ki je bilo do sredine junija le malo od toče prizadeto, pustimo kakor je. Ako pa je mehke, zelene mladike z listjem in nastavki do kratkih štrcljev toča odbila, jih prirežemo do zdravega očesa, da trs zopet enakomerno poganja in raste. Te mladike dozore v istem letu v ugodnih razmerah in so sposobne v prihodnjem letu za rodni les.

Če pobije močna toča mladje v juliju, osebito kabernike, listje in višje dele mladik, postopamo takole: takoj škropimo vinograd, prirežemo vse poškodovane vrhove do zdravega dela mladik; skrbeti moramo za naraščaj, t. j. za podaljšanje pri-krajsanih mladik s pomočjo zalistnikov; na podaljšanih zalistnikih nastale zalist-nike pa po potrebi prikrajšamo na 1—2 lista.

Ako je toča le malo poškodovala vinograd, zadostuje samo škropljenje in izveplanje. Če toča pobije močno vinograd h koncu julija ali v avgustu, poškoduje najbolj vrhove, drugi deli trsja pa so manj prizadeti. Čež kol viseči vrhovi mladik varujejo spodnje dele trsja, zato ne kaže prerano vrščikati. V takem primeru vinograd le škropimo.

Če pa toča ne pobije samo mladik, nego tudi stare dele trsja, požene iz teh imogol mladik, ki so za prihodnjo rez nepotrebne; te iztrebimo, a ostale pa pridno škropimo. Prve mesece poletja poškodovane mladike morejo do jeseni dozoreti. Ako pa se je bati, da bi pozeble pozimi, je dobro tako trsje oktobra ali novembra z zemljo visoko osipati. Še boljše je nad trsom skopati primerno jamo, da ga položimo s košenom vred v vanjo tako globoko, da so spodnje oči rozg pokrite z zemljo. Tak vinograd rodi v prihodnjem letu malo, ker je večina rozg iz starega lesa. Ker je

vinograd zelo oslavljen, je potrebno gnojenje za zopetno okrepčanje trsja.

Pozna toča v času, ko je grozdje napol dozorelo, škoduje največ temu. V takem primeru pobiramo odbito in obtolčeno grozdje za napravo pijače ali kisa, manj obtolčeno pa pustimo na trsju, da dozori.

Obnova vinogradov na Dolenjskem in v Beli Krajini.

Izvilleček iz referata g. Franca Gombača na vinarskem kongresu v Mariboru, dne 27. maja 1934.

Že v Novem mestu sem ob tej priliki omenil, da se naše vinogradništvo v Dravski banovini krči od leta do leta, osobito na Dolenjskem in v Beli Krajini, kjer so vinogradi ponekod stari že nad 40 let.

Glavni vzrok, da se vinogradi krčijo, leži deloma v njihovi starosti, mnogo pa tudi v nepravilnih ameriških podlagah, v slabšem obdelovanju in deloma tudi v samovoljnem opuščanju vinogradov v neprikladnih legah, kjer se sajenje le žlahtnih trt zaradi premajhne roditve in slabih prodajnih razmer več ne splača.

Hiranje trt ne opažamo vedno samo pri prav starih vinogradih, marveč tudi v boljših, dobro oskrbovanih vinogradih, zaradi česar ne smemo pripisovati takega hiranja zgolj izmozgani zemlji, ampak v mnogih primerih skrajni ošibitvi podlag, ki pogostokrat ne odgovarjajo povsem zahtevam dotičnega sveta, kakor tudi ne zahtevam na dotični podlagi cepljenim žlahtnim trtam. Vse to nam jasno kažejo novejši poskusi v javnih vzornih vinogradih, kjer se vzgajajo žlahtne trte, cepljene na ameriške podlage že preiskušanih vrst.

Mnogi so pač mnenja, da se pri tako slabih vinskih kupčijah taka obnova niti več ne splača. Pomisliti pa mora vsak vinogradnik, da tudi z drugimi panogami kmetijstva ni sedaj nič bolje kot z vinogradništvom. Zato pa naj si vsak predoči, da vključ slabim vinskim kupčijam je vinogradništvo, kjer lege niso za druge kulture sposobne, še vedno najdobičkanosnejše. Z izboljšanjem pridelka se bodo pa gotovo tudi cene zboljšale, čim se gospodarske razmere količkej ublažijo. Zadnjeletne težavne vinske kupčije nas ne smejo spravljati v obup, nasprotno podžgati nas morajo k še intenzivnejšemu gojenju trte tam, kjer le trta plodonosno uspeva.

Pri zopetnem obnavljanju vinogradov ne smemo gledati toliko na velikost nasadov, marveč bolj na njihovo kakovost in dobičkanosnost. Z drugimi besedami povedano: **Novoobnovljeni vinogradi naj ne bodo za lastnika preobsežni, temveč domačim delavskim in gmočnim razmeram pri-**

merni, ležeči v najprikladnejših legah ter zasajeni z najboljšimi in najrodovitnejšimi žlahtnimi vrstami.

Lega naj bo po možnosti južna ali vsaj južno-zapadna, to je lega, kjer sneg spomladi najhitreje skopni. Gorica, kjer sneg pozno spomladi skopni, ni ugodna za vinograd, ker trta slabše raste, grozdje navadno slabo dozori, istotako tudi les, vsled česar kaj rad pozebe.

Razno.

Izpitni za vodstvo privatnih trsnic. V zmislu pravilnika o opravljanju praktičnega izpita za vodstvo privatnih trsnic so položili dne 14. aprila 1934, z dobrim uspehom izpit za vodstvo privatnih trsnic sledeči gg.: 1. Breznik Anton, oskrbnik, Krvača vas, p. Slov. Bistrica. 2. Čeh Janez, posestnik, Trnovska vas 58, p. Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah. 3. Horvat Martin, posestnik, Juršinci pri Ptuj. 4. Vodenik Pavel, posestnik, Konjice. 5. Obrul Franc, posestnik, Cadram, p. Oplotnica. 6. Rataj Ivan, posestnik, Slov. Bistrica. 7. Crešner Josip, pos. sin, Malakornja vas, p. Oplotnica. 8. Berlič Anton, vin. upravitelj, Ritoznoj, p. Slov. Bistrica. — Na podlagi odloka izpitne komisije na banovinski vinarski in sadjarški šoli v Mariboru št. 447/34 se je izdalo navedenim potrdilo usposobljenosti za uspešno vodstvo privatnih trsnic.

Gozdarstvo.

Kako in kolikero je obremenjen gozd?

Ing. Anton Šivic.

Prijetna je zavest, biti posestnik zemlje. Marsikdo si želi obilice gozdov, ki v njih raste les, ne da bi bilo z njimi posebnega truda.

Posestniku nosi kmetija ob primernem obdelovanju vsakoletne dohodke. Pri umnem uživanju so tudi dohodki iz gozda vsakoletni, ali pa se vsaj ponavljajo v gotovih, večletnih presledkih.

Vendar so danes zemljiški posestniki, mali in veliki, v hudih škripcih. Vsled nizkih cen zemljiških proizvodov so brutto dohodki razmeroma majhni. Ker so — kakor bom pozneje navedel — močno obremenjeni z raznimi davščinami in izdatki, ostane danes le v ugodnih razmerah nekaj čistega dobička. V neugodnih razmerah, na zelo oddaljenem posestvu, osobito gozdu, pa je mogoče, da ni dobička; celo izguba ni izključna.

Kakor naslov pove, hočem naštetii bremena, ki tlačijo gozdnega gospodarja.

Zanimivo pa bi bilo, da se sestavijo tudi bremena, ki jih nosijo druge panoge kmetijstva, n. pr. vinarstvo, hmeljarstvo, živinoreja itd.

*

Javna bremena, ki neposredno ali posredno obremenjujejo čisti donos gozdov, so tale:

1. **Zemljiški davek**, ki se po zakonu o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928., Ur. l. šte. 75/16., odmerja po katastralnem čistem dohodku, izračunanem po površini, po vrsti obdelovanja (kulturni vrsti) in po kakovosti zemljišča (boniteti); ta davek obstoja:

a) iz **osnovnega davka**, ki je znašal v l. 1933. 10 % čistega katastralnega dohodka (§ 17., dočka 3. finančnega zakona za l. 1933/34.); letos znaša prav toliko (§ 16., točka 3. fin. zak. za l. 1934/35.);

b) iz **dopolnilnega davka**, ki se odmerja po progresivni lestvici od 2 % do 8 % (§ 2. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, Sl. l. šte. 35/10. iz l. 1930.) Na ta dopolnilni davek se ne morejo nalagati nikake samoupravne doklade.

2. 35 % **obča banovinska doklada** na vse neposredne državne davke (§ 1. pravilnika o banovinskih davščinah za leto 1933/34. in enako za l. 1934/35.).

3. 25 % **banovinska nadomestna cestna doklada** na vse državne davke (§ 1. pravilnika o banovinskih davščinah za leto 1933/34. in enako za l. 1934/35.).

4. **Sreska cestna doklada** na neposredni državni davek, povprečno 15 %. (Glej zakon o samoupravnih cestah z dne 8. maja 1929., Ur. l. šte. 247/60., Sl. l. šte. 114/2. iz l. 1930. in Sl. l. šte. 99/17. iz l. 1931.)

5. **Obvezno ljudsko delo** in odkupnina (kuluk) za **občinske ceste**, ki je bila v letu 1933. odmerjena v dveh enotah in povprečna dnina 10 Din. (Glej zakon o samoupravnih cestah in razglas kralj. banske uprave z dne 7. januarja 1933., Sl. l. šte. 18/3.)

Obveznost ljudskega dela in odkupnina za **banovinske ceste** je bila z odlokom min. za gradbe K. m. gr. šte. 11857. z dne 14. junija 1933., S. l. šte. 347/54. v Dravski banovini v l. 1933. **odpravljena**. Namesto te obveznosti je bila vpeljana davščina, navedena v točki 3. **Občinski kuluk** pa se izvaja le tedaj, ako ne zadoščajo dohodki iz občinskega proračuna, občinskih podjetij in iz posebnih virov v smislu zakona o cestah.

skih podjetij in iz posebnih virov v smislu zakona o cestah.

6. **Izredni prispevek za vzdrževanje državnih in nedržavnih cest** po § 22. zakona o državnih cestah in po § 33. zakona o samoupravnih cestah. (Prispevek je predpisan z min. navodili z dne 16. decembra 1930., Sl. l. šte. 69/10., l. 1931.) Tega prispevka ne plačuje vsak gozdni posestnik.

7. 10 % **banovinska zdravstvena doklada** (§ 1. pravilnika o banovinskih davščinah za l. 1933/34. in 1934/35. in § 17. zakona o zdravstvenih občinah z dne 27. februarja 1930., Ur. l. šte. 158/41.).

8. **Občinska doklada na neposredni davek** v letu 1933. 74.4 %.

9. 2 % **banovinska taksa** na sečnjo gozdov, ki jo plačujejo posestniki od izkupička, doseženega za prodani les na panju, odnosno od ocenjene vrednosti, ki bi jo imel v režiji izdelani les na panju. To takso pa plačuje le posestnik, ako izkupiček za les v enem koledarskem letu presega znesek 10.000 Din. (Glej poglavje XII. pravilnika o banovinskih davščinah za l. 1933/34. in za l. 1934/35.)

10. 2 % **taksa** od vrednosti, dosežene pri prodaji lesa na panju, za **fond za pogozdovanje**, ki ga upravlja ministrstvo za šume in rudnike. Pri prodaji lesa, predelanega v režiji gozdnega posestnika, se ugotovi vrednost lesa na panju, od katere se ta taksa odmerja po cenovniku, ki velja za povračilo škode v gozdih v smislu § 171. zakona o gozdih z dne 21. dec. 1929., Ur. l. šte. 162/35. iz l. 1930. To takso morajo plačati:

a) krajiške imovinske občine, samostani, cerkve, cerkveni dostojanstveniki, vakufi, nadarbine, zemljiške zajednice, mestne, selske občine, plemenske in ostale korporacije;

b) privatni gozdni posestniki, ki imajo več kot 100 ha gozdne površine;

c) državni in zakladni gozdi plačujejo 6 % takso od izkupička za les na panju.

(Glej podrobnosti v razglasu v Ur. l. šte. 409/52. l. 1934., kjer so navedeni predpisi, s katerimi je bila ta taksa odrejena.)

11. **Skupni davek na poslovni promet** za proizvoznike, in sicer za rezan les 4 %, za tesan les 2.4 %, za krajnike 2.4 %, za jamski les 2.4 %, za vinogradniško kolje 2.4 %, železniške pragove 2.4 %, za drva, za kurivo 2 % itd. (Podrobnosti

glej v uredbi ministrstva financ z dne 14. avgusta 1932., Sl. l. št. 573/68.)

12) **Carine** na les za izvoznike v tujino. Posebno občutne so nedavno zvišane carinske tarife na les, ki gre v Italijo.

13) **Občinska uvoznina za mesto Ljubljana**. Po tar. post. 76. dotične navedbe se pobira pri uvozu v mesto za hlode in tesan les po 10 Din od tone, za žagan les (deske itd.) po 3 Din od 100 kg; za lesne izdelke, n. pr. sode, nepleskano pohištvo itd. po 5 Din od 100 kg; za pleskano pohištvo po 25 Din od 100 kg.

Za uvoženi les pobirata tudi mesti **Celje in Maribor** odločene pristojbine.

Poleg teh taks in davščin je omeniti še sledeče izdatke, ki jih imajo **posamezni zemljiški posestniki**:

a) občasna doklada na neposredni davek za cerkvene občine, vodne zadruga itd.;

b) doklade na neposredni davek trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic z dne 2. julija 1930., Sl. l. št. 100/19.;

c) **patronatska bremena**, servitutna bremena;

č) **prispevki za zavarovanje delavcev** (bolniška blagajna);

d) **upravni stroški in stroški gozdnih čuvajev**; **pokojninsko zavarovanje**;

e) **poprava in vzdrževanje** privatnih potov, riž in drugih naprav za izvoz lesa iz gozda;

f) **kolkovna taksa za račune**, overenja itd.;

g) **socialne naklonitve** (brezplačen les za pogorelece, polavljence; za razna humanitarna društva in ustanove).

Bremena navedena pod 1. a, 1. b, 2., 3., 4., 5., 7., 8. odnosno 6. točko se tičejo **vseh zemljišč**, ne samo gozdnih.

Državni in neposredno po državi upravljani gozdi imajo večletne zaostanke na državnih davkih vseh vrst in samo-upravnih davščinah. Glasom § 54. finančnega zakona za l. 1934/35. bodo zaostanke odplačevali v budžetnem letu iz tekočih dohodkov.

Da bi se dajatve znižale in olajšalo zadolženim posestnikom odplačilo dolgov, priporoča na strani 69. letošnjega letnika „Kmetovalca“ finančni strokovnjak, da bi bilo znižati količnik katastralnega čistega

dohodka, ki je bil ustanovljen v dobi najboljše gospodarske konjunkturo. Omenim naj, da je lansko leto zastavilo ministstvo za šume in rudnike vprašanje, kaj naj ukrene, da bi državni gozdi, gozdi imovinskih občin in zemljiških zajednic lažje zmogli državne, banovinske in občinske davščine. Odgovorili sem takrat, da bi bilo znižati odmerjeni katastralni čisti donos vsaj za toliko časa, dokler ne nastopijo ugodnejše gospodarske razmere. Morebitno znižanje naj bi se ne uveljavilo samo za zgoraj imenovane ustanove, temveč za vse gozdne posestnike. — Seveda je to vprašanje v najtesnejši zvezi z dohodki, predvidenimi za kritje državnega, banovinskega in občinskih proračunov in se zato ne more predlogu ugoditi, dokler se ne najdejo drugi viri za ravnovesje navedenih proračunov.

Čebelarstvo.

Trčanje medu.

Dr. M. Podgornik.

(Dalje in konec.)

Delo opravljamo tako-le:

Nekoliko ur pred pričetkom glavnega opravila prisilimo čebele, da se povečini preselijo iz medišča v plodišče k matici. To dosežemo z uporabo begalnice, ki jo v Ameriki in tudi drugod pridno uporabljajo, medtem ko je pri nas še malo tako naprednih čebelarjev, da bi si satje pred ometanjem osvobodili večine čebel in tako sebi prihranili mnogo sitnosti in pikov, čebelar pa razburjenje in izgubo žel in življenja. Begalnica je drobna prava, ki dovoli čebelar, ko smo medišče od plodišča in matice sicer popolnoma ločili, prehod k matici v plodišče, ne pa povratka v medišče. V ta namen pokrijemo matično rešetko s pločevino, edinole prehod skozi begalnico je čebelarom odprt, ko začnejo čuti svojo osirotelost, in tako pridejo v svoji razburjenosti povečini skozi begalnico v plodišče, kjer ostanejo. V brezpašni dobi jemljemo satje iz panjev ob zaprtih oknih čebelnjaka, ki imajo mrežo in ob njenem gornjem vrhu izletnice za čebele, ki tako sicer lahko odletijo iz čebelnjaka, ne morejo se pa po tej poti vrniti.

Za prvo medišče, ki ga nameravamo izprazniti, smo si pripravili primerno število praznih satov, s katerimi takoj nado-

mestimo odvyzeto satje. Med iztrčamo le iz nezaželjenega satja. Le izjemno, in če smo se prepričali, da razen zaprte zalege ni v satju niti jajc niti odprte zalege, smemo tudi satje s pokrito zalego trčati, toda paziti je treba, da se pri odkrivanju satja ne odkrije zalega. Satje iz medišč postavimo najprej na kozo, da se čebele medu napijejo in pri tem nekoliko pomorijo in deloma tudi že same odletijo. Nato ometemo sat za satom v visok sipalnik (najbolje Stojkovičevega sestava), skozi katerega čebele drčijo v plodišče, zlasti, če so notranje stene sipalnika nekoliko oškropljene z vodo. Ometene sate postavimo takoj v zaboj in tega sproti pokrijemo, da ne preselimo čebel v trčalni prostor. Napolnjeni zaboj prenesemo v delovni prostor, kjer odkrijemo satje. Nato postavimo sate v koš trčalnice in pazimo na enakomerno obremenitev strani koša. Koš zavrtimo najprej počasi in iztrčamo satje na dotični strani zaenkrat le deloma, da ne bi pritisk medu v celicah druge strani sata poškodoval mlajše, manj trdne sate. Nato obrnemo vse sate v košu in sedaj iztrčamo to stran satja popolnoma, nakar šele sate še enkrat obrnemo, da prvo stran satja dokončno izpraznimo.

Izpraznjeno satje spravimo v zaboj nazaj v čebelnjak, kjer ga vrnemo v izpraznjena medišča. Vendar je treba to odložiti do večera, če se je bati ropanja, kakor n. pr. v brezpašni dobi. Čebele iztrčano satje takoj izčistijo.

Iztrčani med pustimo vsaj nekoliko dni še zaradi čiščenja v kakem ne prehladnem prostoru. Kajti v toplem stanju je med redek in meče vse lažje drobce, ki niso ostali v cedilu, na površje. Odtod pobiramo peno in drobce skozi več dni dotlej, dokler ne postane površina tekočine gladka kakor olje. Shraniti smemo med le v posodi, ki ne propušča vlage in je sicer čista in brez vonja. Najboljše so posode iz bele (pocinjene) pločevine, nadalje steklene, emailirane in posteklenjene posode. Lesene deže so tudi rabne, vendar le tedaj, če je les popolnoma suh in brez neprijetnega vonja (n. pr. smrekovina). Neprimerna lesena posoda bi bila n. pr. taka, v kateri smo hranili prej mast; tudi prostor za shranjevanje medu mora biti prost vsakega močnejšega vonja, n. pr. po petroleju, čebuli itd.

Dobro očiščen med hranimo v posodi z dobro zapirajočim pokrovom v suhem

prostoru. Tedaj se drži in ostane nepokvarjen skozi dolgo vrsto let.

Pravi čebelni med bo prej ali slej kristaliziral (kandiral). Med postane gost, celo trd in je odslej prava "strd" in to zaradi izločitve sladkornih kristalov, ki se polagoma v tekočini tvorijo. Saj sestoji med do 1/3 svoje mase iz sladkorja. Strjen med pa je po svoji hranilni in zdravilni vrednosti prav tako dober kot tekoči. Če hočemo strjen med stopiti, postavimo posodo z medom v drugo, do polovice napolnjeno z vodo, ki jo segrevamo polagoma do kakih 50° C, nakar se bo med tekom nekoliko ur stopil. Če se čez nekoliko tednov ali mesecev zopet pojavi kristalizacija, prej opisani postopek lahko ponovimo.

Važno za čebelarje.

Dr. M. Podgornik.

Za prevažanje čebel na ajdovo pašo bodo odslej veljale določbe banove naredbe z dne 22. junija 1934. (Služb. list 3. junija 1934 št. 52.) ki pravi v glavnem:

Čebelar mora do 20. julija občini, kamor namerava prepeljati čebele, javiti kraj, kamor misli postaviti panje, število panjev velike mere, (kranjsko ali koš velja za pol panja velike mere) in svoj točen naslov ali naslov pooblaščenca, končno pa kraj, kjer so panji, kadar se ne nahajajo na paši.

— Na zahtevo domačih čebelarjev sme občina prijavitelju čebelarju do 27. julija dostaviti pismeno prepoved dovoza panjev, v kolikor ti s tem dovozom število panjev dotičnega okolišča presegajo 150 panjev velike mere na 600 metrov oddaljenosti. Proti krivični prepovedi občine ima čebelar pravico pritožbe na sresko glavarstvo pristojno za dotično občino. — Po izvršenem dovozu mora čebelar tekom 3 dni občini javiti točno število dejansko pripeljanih panjev. — Na ajdovih pasiščih smejo pripeljani panji ostati le med 10. VIII. in 20. IX., sicer jih občina lahko odstrani. V tem času se na pasišču ne sme med trčati, pa pa je dovoljeno polno satje izmenjati s praznimi.

Za pravilnost prijavi in upoštevanja naredbe nosi čebelar kazensko odgovornost.

Zdravstvo.

Čemu uvajamo poglavje o zdravstvu v »Kmetovalcu«?

Dr. Missl.

Zdravje je temelj družinske sreče, temelj napredka vsakega kmetijskega doma in z njim vir boljše bodočnosti, blagostanja in moči naroda.

Le tisti, ki ga je izgubil, se navadno prekasno nauči ceniti vrednost zdravja. Še posebno se pozna ta izguba v našem kmetiskem domu, ki premočno občuti izgubo delazmožnosti vsakega svojega člana in katerega obstoj zavisi od krepkih rok in zdrave narave očeta, matere, sinov in hčera.

Kako tesno je zdravje ali bolezen v vezi s procvitom ali propadanjem naših kmetij?

Dokler se ne bo v slehernem od nas vzbudila zavest, da je zdravje vrednota, za katero se je vredno truditi, da je zdravje naše premoženje in bodočnost, prerod našega naroda ne bo končan, ne samo na zdravstvenem polju, tudi v gospodarskem oziru ne.

Tam, kjer sije sonce najlepše, ob vznožju naših planin, na bregovih bistrih rek, sredi prostranih gozdov leže naša kmetijska domovanja. Mleka imajo, sadja, bistre studenčnice in svežega zraka pa tudi kruha še dovolj. Človek bi mislil, da prebiva v teh domovih samo čisto, zlato zdravje.

Pa ni vse res! V naših vaseh umirajo le prepogosto otročiči še čisto majhni, nalezljive bolezni le preveč kličejo smrt; mladeniče in mladenke prav rada pobira jetika v dobi, ko jim sveti zlato sonce najlepše in govore ustnice samo o sreči; pa niti naš ponos, naši fantje, niso vedno tako krepki, da bi smeli svojo moč pokazati v lepi vojaški suknji. Le premnogi naši vaščani obolijo in onemorejo veliko prezgodaj, da bi mogli z zadoščenjem gledati na svoje življenske uspehe. Z žulji pridobljene prihranke izdajajo za zdravila in zdravilišča. Nevede si zidajo naši ljudje prebivališča tako, da so zdravju nevarna: pijejo slabo vodo, se preslabo in neprimerno hranijo, ne mislijo, da je čistoča v hiši in njeni okolici pogoj zdravja, se nedravo oblačijo in se izpostavljajo iz nevednosti mnogim prilikam, ki vodijo do težkih in trajnih zdravstvenih okvar in izgube delazmožnosti.

Veliko bolezni moremo s spoznavanjem njihovega bistva preprečiti in mnoge pred predčasno smrtjo in onemoglostjo obvarovati. Z malim trudom moremo naše domove in njih okolico preurediti v prebivališča zdravja, z zmernim in higienskimi življenjem pa okrepiti zdravje in pridobiti blagodejni občutek sreče in zadovoljstva, ki nam daje veselje do našega težkega dela in nas vodi k nadaljnjemu stvarjenju

krepkih temeljev matice naše narodne bodočnosti, naše dobre kmetijske družine.

Zato uvajamo poglavje o zdravstvu v „Kmetovalca“.

Griža.

Mnogo naših ljudi oboli vsako leto na griži. Dobe hude bolečine v trebuhu, drisko s sluzastim blatom, kateremu je primešana kri, stalno jih naganja k opravljanju potrebe, imajo visoko vročino ter močno oslabe. V primeru ozdravljenja se delazmožnost vrača šele po mnogih tednih. Premnogi pa tudi umro.

Griža je močno nalezljiva. Povzročajo jo poseben bacil griže, ki ga je na milijone v blatu bolnega ali komaj ozdravljenega. Grižo dobi samo oni, ki použije vodo ali hrano, ki je onečiščena z okuženim blatom. Najčeseje prenaša delce blata muha. Ona leze po nezaščitenih gnojiščih, po odprtih grezničih jamah in si umaže nožice in krila. Takoj nato sede na kruh, sadje, sir, na krožnik, žlico, čašo itd. Tako človek zaužije s hrano tudi delce blata z kužnimi kalmi.

Podajanje roke, ki je še onesnažena z delci blata pri osebah, ki imajo bolezen, pa si ne umivajo rok po opravljeni potrebi, okuži roke zdravega. S tako roko prijemamo hrano in nosimo z njo v usta kali, od koder pridejo v čreva in povzročijo bolezen.

Slabo zaprta stranišča brez betonirane in zaprte gnojnične jame, so stalna nevarnost za naše zdravje.

Voda iz vodnjakov v bližini takih stranišč more biti vsak čas okužena.

Griža je bolezen nečistoče.

Umij si roke, ko opraviš telesno potrebo in pred vsakim uživanjem hrane! Kdor štedi milo, zametuje zdravje. Kdor se je mlad naučil jesti s čistimi rokami čisto hrano, naj se ne boji griže.

Čuvaj hrano in kuhinjsko posodo pred muhami! Sveže sadje dobro umij pred uživanjem! Če je že bolezen v vaši in ne veš, da-li je voda čista, prekuhaj jo pred uživanjem!

Premnoga kmetijska stranišča so naša sramota. Pitna voda v njihovi bližini se okužuje. Muhe imajo vedno dovolj prilike, da prenašajo delce blata z odprtih gnojišč na hrano, posodo in celo naravnost na nežna usteca naših dojenčkov.

Pa še eno ne pozabi: če oboli kdo v sedanjih vročih mesecih na krvavi driski

z vročino in bolečinami, misli, da more biti to griža. Vedi, da zahteva zakon pa tudi Tvoja čista vest, da vsak tak primer prijaviš takoj pristojnemu banovinskemu ali sreskemu zdravniku. Bolniku boš rešil življenje, sebi in vsej okolici pa odvrneš življenjsko nevarnost ali dolgotrajno hiranje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 77. Imam približno 13 oralov zemlje v najemu, ki jo svojerokočno obdelujem in s tem preživljam sebe in svojo rodbino. Drugih dohodkov nimam. Pri hranilnici imam nad 1200 Din dolga iz časa pred 20. aprilom 1932. Ali spadam kot najemnik pod zaščito v zmislu uredbe o zaščiti kmetov, koliko obresti se mi sme računati od dolga, ali moram prineesti kako potrdilo, da se prehranjujem s kmečkim delom? (K. S. iz L.)

Odgovor: Po uredbi o zaščiti kmetov se štejejo med kmete — po drugem odstavku lit. b člena 2. — tudi osebe, ki obdelujejo same ali s svojimi rodbinskimi člani tujo zemljo, če jim je kmetijstvo glavni poklic in ne plačujejo razen uslužbenskega nobenega drugega davka. Iz tega določila sledi, da spadajo najemniki kmetijskih posestev pod zaščito glede dolgov, ki so jih sklenili kot najemniki takih posestev. Za tako nastali dolg se ne smejo računati od 23. novembra 1933. dalje **nikake posebne obresti**, ker so te obresti v izmeri 6.02% že vračunane in vštete v določenih obrokih, ki dospevajo v plačilo v 12 letih. Prineesti morate hranilnici potrdilo občinske uprave, da ste za časa zadolžitve že obdelovali kot najemnik tujo zemljo in je bil to vaš glavni poklic.

S. Š.

Vprašanje 78. Dobil sem od sreskega načelstva dovoljenje za razprodajo 1000 litrov vina lastnega pridelka od 5 litrov naprej v prid plačila davkov. Nisem si na jasnem, kako naj postopam. Ali sme kupec — družba, obstoječa iz več oseb — piti vino v kleti, odnosno kako daleč od kleti? Klet stoji ob banovinski cesti; ali se sme piti na cesti ali preko ceste? (B. F. v V.)

Odgovor: Ako Vam je sresko načelstvo dalo dovoljenje za razprodajo vina od 5 litrov naprej, potem Vas je s tem obvestilo samo, kar je predvideno v predpisih, namreč, da se osebe, ki prodajajo vino lastnega pridelka v vaseh po 5 litrov in več naenkrat, ne smatrajo za točilce ne na drobno in ne na debelo. S tem obvestilom, oziroma dovoljenjem, kakor ga imenujete, Vam sresko načelstvo ni dovolilo **točenje vina na drobno**, temveč samo razprodaja vina, ki se ga ne sme piti v kleti, temveč se mora odnesti s seboj na dom. Ako želite, da se vino pije v kleti ali zunaj kleti,

na vrtu — ob cesti —, potem morate imeti dovoljenje za „točene pod vejo“.

S. Š.

Vprašanje 79. Pred tremi leti sem bil oproščen davka zaradi 9 otrok. Sedaj pa mi je davčna uprava predpisala davek v polletnem znesku 270 Din. Ali sem dolžan plačati davek, odnosno ni-li morda davčna uprava mi predpisala davek pomotoma, oziroma je-li bil med tem časom zakon izpremenjen? (M. P. iz P.)

Odgovor: Zakon z dne 15. dec. 1930. je prišel iz 1. jan. 1931. davčnim zavezancem, ki imajo 9 ali več otrok, oprostitvev od plačevanja vseh neposrednih davkov. Ta oprostitvev se je iz 1. aprila 1932. omejila na zavezance, katerih davčni predpis ni znašal nad 1000 Din. To določilo je zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 18. februarja 1934. zopet izpremenil in določil, da imajo od 1. januarja 1934. dalje do oprostitve pravico samo osebe, katerih davek po vseh davčnih oblikah ne preseže letno 500 Din in ki njih najmlajši otrok ni starejši od 14 let. To velja tudi za one osebe, ki so po prejšnjih zakonskih določbah bile oproščene plačevanja davkov. Iz vsega tega sledi, da je predpis davčne uprave utemeljen v izpremenjenih zakonskih predpisih in da ste torej dolžni plačati davek.

S. Š.

Vprašanje 80. Zemljo za sajenje krompirja sem pripravil na sledeči način: Prejšnja rastlina je bila strniščno korenje, nato sem navozil hlevskega gnoja in istega že v jeseni podoral. Spomladi sem po sirovih brazdah raztrosil nitrofoskala in nato z brano povlekel; čez dober teden pa sem posadil krompir pod motiko. Ozelenel je lepo in zdravo, sedaj pa je vedno slabši; ob bolnih grmov Vam enega prilagam za vzorec. Za kakšno boleznijo boleha moj krompir? Kako naj bolezen omejim in preprečim? (H. Zd.)

Odgovor: Vaš krompir boleha na bakteriozi cevni povezokov. To bolezen povzroča več bakterij, ali posamezno, ali pa tudi skupno; najnavadnejša pa sta bacillus solanacearum in bacterium sepedonicum. Če prerežemo močno napaden gomolj, vidimo v njem nekaj milimetrov od luske rjav obroč; pri manj napadenih gomoljih obroč ni sklenjen, včasih se opazi samo kaka rjava pega, navadno blizu dna gomolja; včasih pa s prostim očesom ni opaziti nobene izpremembe. Iz močno obolelih gomoljev se rastline sploh ne morejo razviti, medtem ko dajo manj napadeni gomolji v začetku na videz popolnoma zdrave rastline. Od jakosti obolelosti je potem odvisno, kdaj se bolezen pokaže tudi na zunaj. Z malo napadenimi, na videz popolnoma zdravimi gomolji se bolezen prenaša iz leta v leto. Da preprečimo pojav bakterioze, je potrebno: 1. saditi popolnoma zdrav krompir. Pridelek z njive, ki je napadena po

bakteriozi, ni sposoben za seme, četudi je na videz popolnoma zdrav. 2. Bolje je saditi celo gomolje, da se zmanjša možnost okužbe od zunaj. Če že moramo rezati krompir za seme, napravimo to vedno par dni pred saditvijo. Ako se pokažejo na prerezanih površinah v kratkem času po rezanju temne pege, dotični krompir ni sposoben za seme. 3. Ne sadimo krompirja dve ali več let zaporedoma na isto njivo. 4. Enostransko gnojenje z dušikom ni primerno, ker dela rastline manj odporne. 5. Poleti pregledimo krompirjeve njive, in če najdemo sumljive rastline, jih odstranimo ter uničimo ne samo krompirjevo, ampak tudi morebitne gomolje.

Ing. Z.

Vprašanje 00. V zadnjem času sem opazil, da stročje fižola zelo napada neka bolezen. Razpasle so se tudi uši. Pošiljam Vam po bolezni napadeno stročje in po ušeh napadeno listje. **Kako naj zatiram pegavost na stročju in uši na fižolu?** (C. Ž. iz K.)

Odgovor: Poslano fižolovo stročje je napadla bolezen pegavost, ki se pojavlja posebno v mokrih tleh ali pa na posevkih, kjer že dolgo let nismo izpremenili semena. Pegavost napade stročje tako, da nastanejo na njeni večje in manjše rjave pege, ki sčasoma potemnijo in dobijo svetlosivkasti prah v sredini. Proti pegavosti moramo pravočasno skropiti fižol z 1% raztopino modre galice in apna. Uši pa zatiramo z 1½% raztopino tobačnega izvlečka in mazovega mila. Važno je tudi, da v jeseni napadeno slamo, fižolovko, sežgemo. Nabavite si dobro in zdravo semè ter ne sejte več domačega fižola.

Fr. K.

Družbene zadere in razno.

Poročilo

o občnem zboru Kmetijske družbe, ki se je vršil dne 9. junija 1934. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

(Dalje.)

Resolucije za ministrstvo kmetijstva.

Stanovsko zastopstvo: Kmetijska družba je kot zastopnica kmetijstva v Dravski banovini že večkrat po svojih resolucijah izrazila zahtevo, da se osnujejo kmetijske zbornice, ki bi bile legalno zastopstvo kmetijskega stanu. Vsi drugi stanovi imajo že taka zastopstva. Seveda zbornice drugih stanov ne morejo zastopati težnje kmeta in kmetске miselnosti pri ureditvi važnih gospodarskih, socialnih in drugih vprašanj, ki so na dnevnem redu. Kolikor so drugi stanovi zainteresirani na ureditvi kmetijskih vprašanj, toliko je tudi kmetjski stan zainteresiran na ureditvi socialnih in gospodarskih pogojev, pod katerimi živijo nekmetjski stanovi, saj v primeru nevolje vsi ti padejo v breme kmetijstva, iz katerega so izšli.

Z ozirom na to, da bi mogoče vzdrževalni stroški zbornice preveč obremenili kmetjski stan v sedanjem času nerentabilne kmetijske proizvodnje, in ker je g. ministru za kmetijstvo že dano zakonsko pooblaščenje, da lahko imenuje člane kmetijskega sveta pri svojem ministrstvu, ki naj nekako nadomešča kmetijske zbornice, predlagamo, da se ta novo ustanovljeni kmetijski svet razširi tako, da bi bil v resnici zastopnik kmetijskega stanu. Seveda naj kmetijski svet nadomešča kmetijske zbornice le tako dolgo, dokler niso izvršene vse predpriprave, ki so potrebne za brezhibno delovanje kmetijske zbornice.

V ta namen predlagamo:

1. Da delirajo gotovo število članov v kmetijski svet razne stanovske organizacije v razmerju, kakor jih izkazujejo podatki ljudskega štetja v vsaki banovini. Kmetijski stan naj zastopajo združne zveze in pomembnejše centralne zadruge, oziroma Kmetijska družba, ki imajo vsaj 50 podružnic. Koliko članov bodo izbrale upoštevane združne zveze, centralne zadruge ali društva, naj odločuje število članstva s 1. januarjem 1934. v dotičnih organizacijah in območju vsake banovine.

2. Kot viriliste naj imenuje gospod minister za kmetijstvo s sedanjim zakonom odrejeno število članov. Banovinski zastopniki naj se izbirajo iz vrst teoretično in praktično izkušenih zadržarjev, ki po svojem dosedanjem delu in položaju, ki ga zavzemajo v kmetijskih organizacijah, morejo najbolje zastopati kmetске interese vsake banovine. Dočim zastopajo virilisti le svoje osebno mnenje, odločajo zastopniki stanov pod 1. v imenu svojih organizacij.

3. Stroške za kmetijski svet predvideva kmetijsko ministrstvo.

4. Izvršijo naj se vse predpriprave za organizacijo kmetijskih zbornic. Že sedaj naj se najdejo sredstva, da se morejo pri kralj. banskih upravah sistematizirati in materialno dovoljno dotirati referati za: kmetijsko produkcijsko statistiko, kmetijsko rentabilitetno statistiko, kmetijsko socialno skrbstvo in kmetijsko zavarovanje. Preden se morejo podatki omenjenih referatov uporabiti kot realni argumenti pri reševanju dotičnih vprašanj, je potrebno, da se isti zbirajo več let in zato je umestno, da se že sedaj prične s predpripravami za delo bodočih kmetijskih zbornic.

Resolucije za ministrstvo socialnega skrbstva.

1. **Zdravniška pomoč:** Gospoda ministra socialnega skrbstva prosimo, da prouči vprašanje zdravniške pomoči za kmetjski stan. Minimalna tarifa iz l. 1926, po kateri še danes zdravniki zaračunavajo svoj honorar, je spriču gospodarske stiske za kmetjski stan nemogoča in posledica te-

ga je, da kmet ne išče več zdravniške pomoči. Zdravstvene zadrugé po sedanjí organizaciji za kmetijski stan niso primerne, ker zahtevajo stalne mesečne prispevke, ki jih kmet ne more plačevati, saj mu dohodek nudi njegova produkcija le neredno in sezonsko. Tudi je takšno socialno skrbstvo kmetijski miselnosti tuje, ker se kmet odloči za izdatke le v skrajni sili, torej v zdravstvu takrat, kadar potrebuje zdravnika.

Predlagamo, da se vprašanje zdravniške pomoči za kmetijski stan reši s sodelovanjem z obstoječimi zadrugami. Kmetijska zadruga je v tem pogledu predložila konkreten predlog Zdravniški zbornici v Ljubljani, katera pa je negativno odgovorila ravno zaradi predpisov omenjenega zakona o minimalnih taksah. Predlog se v prepisu prilaga.

2. Brezposelne podpore gozdnim delavcem: Mešano kmetijsko-gozdarska gospodarstva morajo po zakonu plačevati prispevke za socialno skrbstvo zaposlenih gozdnih delavcev. Kadar pa nastopi vprašanje, da se tem delavcem v primeru brezposelnosti dodeljuje podpora, se takšne prošnje od merodajnih funkcionarjev odbijejo, češ, da te osebe niso industrijski delavci, ki so edini upravičeni na podpore zaradi brezposelnosti. Ker se večina gozdnih delavcev rekrutira iz kmetškega stanu, padejo v primeru brezposelnosti v breme naših kmetijskih gospodarstev, kar gotovo ni socialno pravično.

Zahtevamo, da se ne dela pri podeljevanju brezposelnih podpor razlik med industrijskimi in gozdnimi delavci, temveč, da je za podelitev podpore edino merodajno to, da-li so v te namene vplačevani za delavce socialni prispevki po določilih zakona.

3. Zavarovanje gospodarja pri nesrečah z mlatilnico: Po zakonu je gospodar dolžan vse delavce, ki so zaposleni pri kmetijskih strojih, zavarovati. Samo samega sebe ne more zavarovati in seveda tudi ne dobi pomoči v primeru nesreče.

Ta način tolmačenja omenjenega zakona smatramo kot socialno krivičen in zahtevamo, da odredbe zakona veljajo za vsakega, ki je zaposlen pri mlatilnicah brez razlike, da-li je gospodar ali pa delavec.

V a b i l a

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

S p o r e d e k

1. Čitanje pravilnika, zlasti §. 2, 3, 6., 7., 8. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo, 12. avgusta 1934.:

Borovnica, po prvi sv. maši v šoli; Sv. Marko pri Ptaju, ob 18. uri v šoli.

V nedeljo, 19. avgusta 1934.:

St. Janž na D. p., po prvi sv. maši v šoli (predavanj).

Kmetijsko-šolski vestnik.

Na banovski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu je za novo šolsko leto, ki se prične 15. septembra, praznih še nekaj mest, zato se podaljšuje rok za vlaganje prošnji do 15. avgusta. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo ostali po končanem šolanju na kmetiji. Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane s 5 Din., je poslati ravnanstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Sprejemni pogoji so objavljeni v št. 11—12. „Kmetovalca“, str. 211.

Banovinska kmetijsko-gospodinska šola na Mali Loki, p. Velika Loka na Dolenjskem, prične 15. septembra 1934. novo šolsko leto. Šola je enoletna; med šolskim letom ni nikakih počitnic; učenke stanujejo v zavodu, kjer se vrši tudi pouk. Mesečna oskrbšina, ki se določi po premoženjskem stanju staršev, znaša od 50 do 350 Din.; onim kmetijskim dekletom, ki zaradi težkih gospodarskih razmer ne morejo plačati cele oskrbnine, podeljujejo kralj. banska uprava in sreski kmetijski odbori primerne podpore. Dekle, ki želi vstopiti v šolo, mora biti staro 16 let, popolnoma zdravo in uravno neoporečno. Lastnoročno pisani in s 5 dinarskim kolkom kolkovani prošnji naj priloži: 1. krstni list, 2. zadnje šolsko izpričevalo, 3. navedbo izpričevalo, 4. obvezno pismo staršev ali varuha, da plača stroške šolanja. Prošjke, ki žele podpore, morajo priložiti še: 5. premoženjski izkaz z uradno navedbo premoženjskega in gospodarskega stanja staršev ali njih namestnikov. Prošnje za sprejem je poslati najkasneje do 15. avgusta naravnost vodstvu banovinske kmetijsko-gospodinske šole na Mali Loki p. Velika Loka, kjer se na željo dobe še nadaljnja pojasnila. One prosilke, ki žele znižanja oskrbovalnine, naj vložijo prošnje preko sreskih kmetijskih odborov, pri katerih naj istočasno zaprosijo za podporo.

Šolsko leto 1934/35. na drž. nižji gozdarski šoli v Mariboru se bo pričelo 1. oktobra 1934. Sprejemali se bodo nanovo samo gojenici za enoletno šolo. Za sprejem v šolo je potrebna z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Oni kandidati, ki bodo sprejeti, bodo morali s sprejemnim izpitom dokazati, da imajo znanje v osnovnih šolskih vedah. V šolo se bodo sprejemali predvsem sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji in tudi oni kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse. Kandidati, stari izpod 16 let in nad 24 let, se ne bodo sprejemali. Šola je združena z internatom. Oskrbnina za internat

znaša mesečno 500 Din. Pridnim in ubogim se bodo dovolila po možnosti do polovice prosta mesta. Prošnje je vložiti **do 15. septembra t. l.** pri upravi šole, ki daje vsa potrebna pojasnila. Pravilno kolkovanim lastnoročno pisanim prošnjam je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, odnosno odpustnico, pravstveno izpričevalo za one prosilce, ki ne prestopijo neposredno iz kake šole, dalje zdravniško izpričevalo, s katerim je dokazano, da je prosilec popolnoma telesno in duševno sposoben za **naporno gozdarsko službo**, ne sme pa se glasiiti zdravniško izpričevalo, da je prosilec telesno in duševno sposoben za gozdarsko šolo, in izjavo staršev, odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja.

Na banovinski mlekarški šoli v Škofji Loki (Dravska banovina) se otvori novo šolsko leto 15. septembra 1934. Glavni pogoji za sprejem so: praksa iz mlekarstva ali dovršena kmetijska šola ter krepka telesna konstitucija. Vsa oskrba na zavodu znaša mesečno 500 Din. Obiskovalci izven Dravske banovine plačajo še 100 Din mesečno za šolnino. Kralj. banske uprave podeljujejo ubožnim učencem mlekarške šole v Škofji Loki podporo od polovice do dveh tretjin zneska za vzdrževanje. Kolkovane in predpisano opremljene prošnje za sprejem se morajo vložiti najkasneje **do 15. avgusta 1934.** pri zavodovem ravnateljstvu, ki bo obveščalo prosilce tudi še o ostalih formalnostih glede sprejema.

Razno

Razglas. Z odobritvijo kr. banske uprave Dravske banovine z dne 17. V. 1934., III št. 3921/1., se vrši letos premovanje plemenskih konj v Dravski banovini v sledečih krajih, in sicer: v **Krškem** o priliki kmetskega praznika dne 15. VIII. 1934. z začetkom ob 7. uri za srez Brežice, Krško in Novo mesto; pri **Sv. Lenartu v Slov. goricah**, dne 27. VIII. 1934. za srez Maribor levi breg, začetek ob 9. uri; v **Ptuj**, dne 28. VIII. 1934. za sodni okraj Ptuj, začetek ob 8. uri; v **Ormožu**, dne 29. VIII. 1934. za sodni okraj Ormož; začetek ob 8. uri; v **Beltincih**, dne 4. IX. 1934. za srez Murska Sobota in Donja Lendava; začetek ob 9. uri; v **Ljutomeru**, dne 3. IX. 1934. za srez Ljutomer; začetek ob 8. uri; na **Igu pri Ljubljani**, dne 10. IX. 1934. za srez Ljubljana-okolica; začetek ob 9. uri; v **Lescah**, dne 11. IX. 1934. za srez Radovljica in Kranj; začetek ob 9. uri. Le toplokrvne pasme se pripuščene pri premovanjih v Krškem in Ljutomeru, izvenšči občine Štrigova in sodni okraj Gornja Radgona. Iz katerih so, kakor na vseh ostalih premovanjih priporočene le mrzlokrvne pasme. — K premovanju so pripuščene: 1. Plemenske kobile z letošnjim žrebetom. 2. Žrebice 3 in 4 letne mrzlo-

krvne morajo biti uplemenjene. 3 letne mrzlokrvne in 4 letne toplokrvne so lahko uplemenjene. 3. Žrebice, 2 leti stare. 4. Žrebice 1 leto stare. — Vse živali, katere se predstavijo, morajo imeti neoporečno dokazani rod in to z uradnimi spušalnimi listi. Žrebci se letos ne bodo premovali, bodo se bo doočili posebno lepi letošnji žrebički, kateri bodo dobili po posebnem pravilniku, ki se bo na premovanju razglasil, vzdrževalnino in se bodo v primeru dobrega razvoja nakupili kot plemenski žrebci. Žrebeta, ki bi naj prišla v poštev, morajo imeti obojestransko rod dokazan ter morata biti oče in mati iste pasme. Konjerejcu, ki sprejme darilo in ni član Konjerejskega društva, se odtegne 20 Din članarine za to društvo. Letos se bo tudi povsod zečelo z rodovniško knjigo. Za vsako v redovniško knjigo sprejeto kobilo ali žrebico se bode vplačalo enkrat za vselej 10 Din. V rodovnik sprejete živali se bodo z žigom zaznamovale. Natančneje se bo pri premovanjih razglasilo. Vsakemu konjerejcu pa bo letos na prosto dano, se selekcijskega dela udeležiti ali ne. Ker obstoje podružnice Konjerejskega društva vplača vsak, ki dobi darilo, 2 Din v blagajno podružnice. Vsi konji naj bodo lepo očiščeni, kopita primerno negovana, in opremljeni z dobrimi uzdami, odnosno povodci.

Iz društva kmetijskih strokovnjakov za Dravsko banovino. 27. redni občni zbor DKS se bo vršil v Mariboru, 12. avgusta t. l. ob 9. uri v restavraciji pri „Orlu“. Ker se isti čas vrši tudi „Mariborski teden“, je dovoljena počivočna vožnja, kar je za člane DKS zelo važno, ker imajo pri tem velike ugodnosti na železnici in tudi v Mariboru. Za člane društva je udeležba obvezna. Vabljeni so pa tudi nečlani ter prijatelji društva. DKS za Dravsko banovino je poverilo z junijem naprej tajniške posle pomoč. sr. kmet. ref. g. Martelancu v Kranju (sresko načelstvo). V bodoče se obračajte na zgoraj imenovanega v zadevah, ki se tičejo DKS. — Nadalje daje DKS svojim članom nasvete in navodila. Večji posestniki in sorodni kmetijski obrati, ki potrebujejo nameščence kmetijske stroke, se lahko obrnejo na tajništvo omenjenega društva. Društvo bo skušalo po svojih močeh pomagati tako enim kakor drugim, ako bo dovolj prijav z obeh strani.

Nazadovanje izvoza živine iz Rumunije. Glasom statističnih podatkov, ki so jih izdale carinske oblasti, je izvoz živine v prvem četrtletju letošnjega leta po vrednosti nazadoval od 94.03 milijonov na 69.74 milijon lejev, t. j. za 26% od lanskega leta.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Telefon 2847.

Brzjavi: „Kmetaki dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4 % brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5 %. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure

Proti ognju, vlomilskim tatvinam,
telesnim poškodbam, proti teči,
zakonski odgovornosti, ter na živ-
ljenje **zavaruje**

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka

v Ljubljani, Gosposka ul. 12

Telefon šte. 21-78 in 22-76

Zastopniki v vsakem kraju!

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK, LJUBLJANA

poleg glavnega kolodvora

ustanovljena 1880

odprodaja veliko zalogo grobnih
spomenikov po jako znižanih ce-
nah tudi na hranilne knjižice.

Laneno olje, firnež, bar- ve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Ma-
riboru in Novem Sadu. — Tovarne
v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet, in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Oglasujte v Kmetovalcu!

Člani!

Kupujte vse
svoje potrebščine
pri Kmetijski družbi.

Najugodnejše se Vam nudi koruza,
otrobi, seno, slama in drugi pred-
meti. Predno kaj kupite, vprašajte
pri Kmetijski družbi za ceno

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

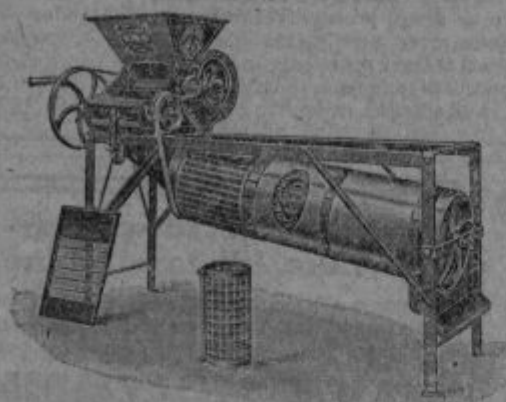
VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVljena LETA 1828

Čistite Vaše žito z originalnimi

„Heid“ovimi „Trijerji“

*ki jih ima v zalogi
Kmetijska družba
v Ljubljani*

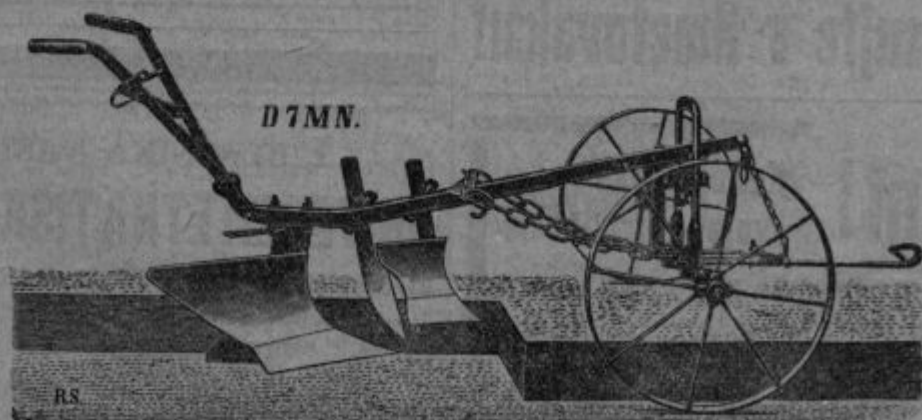
Strojne tovarne akc. dr.

N. HEID, Stockerau-Wien III.

RUD. SACK,

Leipzig — podružnica **Wien**

tovarna po-
ljedeljskih
strojev in
orodja

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Mariboru in Celju.